

nert men zich echter wat in den loop der jaren wel aan Belgische kunst werd getoond zoo mag men aannemen, dat minder gebrek aan belangstelling of afkeer van het werk van de zijde zijner vroegere landgenooten dan wel een ongelukkige samenloop der omstandigheden van deze onbekendheid de reden kan zijn.

Hoe het ook zij: de tentoonstelling van een zeer groot aantal — de catalogus telt 224 nummers — zijner werken: schilderijen, teekeningen, aquarellen, litho's en etsen, welke nu bijna tien jaren na des schilders overlijden in het Museum Boymans wordt gehouden is de late aflossing van een eerschuld door de stad, waar hij werd geboren. En als zoodanig is ze te laat gekomen om nog tegenover den levende een verzuim te kunnen goedmaken; nooit te laat echter kan dat zijn om tegenover den doode van onze waardeering of ontroering getuigenis af te leggen.

De beschouwer vindt op deze tentoonstelling het werk van Smits, gemaakt van het oogenblik af, waarop hij zich voor goed in de Belgische Kempen, waarheen hij na vele omzwervingen door Neuhuys werd gebracht, ging vestigen. Hij is dan een zoogenaamd decoratief schilder. Hij kon toen ook wel niet anders zijn omdat zijn opleiding hem voortdurend met het decoratieve in aanraking had gebracht en hem dus ook in die richting had doen zoeken. Die neiging tot dat decoratieve, tot het vlak-opvullende is eene der eigenschappen, welke hem nooit verlaten. Maar wel, nadat ze eerst overheerschte ten koste van het innerlijk, van de verbeelding — zooals in de aquarellen met het gouden fond — overwint hij ze gaandeweg en maakt hij ze aan zijn uitbeelding ondergeschikt. Zijn schilderijen blijven er echter een hechte basis door behouden, welke het hem mogelijk maakt van veel realiteit af te stappen, zonder dat het werk wrak gaat worden. Het werk uit dien eersten Belgischen tijd zou men „knap” kunnen noemen en dat is helaas zoo weinig. Maar het is een overgang naar een volgende periode, reeds door eenige aquarellen met dreigende wolkenpartijen aangekondigd, waarin hij, vlug betrekkelijk, komt tot de uitbeelding van het dramatische, het onafwendbare.

Ook dan nog is hij kind van zijn tijd en bijna in elk der schilderijen — hij aquarelleert niet meer in die periode — valt een der invloeden aan te wijzen, welke de Noord-Nederlandsche kunst van die jaren telkens weer doet vermoeden: Rembrandt, Millet, de groote Engelschen. Vaak ook laat hij nog te gauw los — of werden er werken tentoongesteld, zooals de uit een grooter doek gesneden portretten van zijn ouders, welke hijzelf als onaf beschouwd zou hebben? — en is er zwier en bravoure, daar waar verstillings en concentratie hadden moeten zijn. Maar het is de terugslag op het vroegere werk, welke komen moest voor hem. Toch loopt het portret van Kobe, een vlasblond jongetje in een grijs buis met onder den arm een blauwe map, reeds vooruit op het latere. Niet alleen omdat het inniger is en soberder (dat gaat